

Suurten ratahankkeiden rahoituksen ja investointimahdollisuuksien selvityshanke

Asettaminen	Valtiovarainministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö ovat tänään asettaneet suurten ratahankkeiden rahoituksen ja investointimahdollisuuksien selvityshankkeen
Toimikausi	4.2.2021 – 31.12.2021
Tavoitteet	<p>Hallituksen talouspoliittisessa ministeriövaliokunnassa on linjattu liikenne- ja viestintäministeriön (lyh. LVM), valtiovarainministeriön (lyh. VM) ja kaupunkien välisestä yhteistyöstä koskien etenemistä suurissa raideliikennehankkeissa ja hankeyhtiöiden perustamisessa. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on linjannut, että VM selvittää yhdessä LVM:n kanssa hankkeiden investointiedellytykset, sisältäen kiinteistökehitysmahdollisuudet ja muut mahdolliset rahoitustavat. Osana selvitystä arvioidaan huolellisesti myös hankkeiden ilmasto- ja muut laajemmat vaikutukset. Selvityksen etenemisestä raportoidaan talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle. Suuria ratahankkeita ei eroteta koko väyläverkoston kehittämistä ja 12-vuotisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta.</p> <p>Selvityksen kohteena on erityisesti suurten raitinfranktuuri-investointien rahoitus- ja takaisinmaksumalli sisältäen mm. seuraavat asiat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Julkisesti omistettujen kiinteistöjen (valtio ja kunnat) hyödyntämisestä saatavat tuotot• Muut mahdolliset tuotot• Radan käyttäjiltä perittävät korvaukset• Investointien hallinnasta vastaavan vastuuorganisaation (esim. yhtiö) velanhallintastrategia (sisältäen velan lyhentäminen kohutuullisessa ajassa mm. korkoriskin ja julkisen velan vähentämiseksi) <p>Selvityksessä investointien mahdollisesti edellyttämä täydentävä verotuloihin perustuva (valtio ja kunnat) maksuosuus pyritään pitämään</p>

kohtuullisena. Lisäksi selvitetään institutionaalisten sijoittajien mahdollisuuksia tehdä pitkäaikainen, ehdoiltaan julkisen talouden näkökulmasta perusteltu sijoitus vastuorganisaatioon (esim. yhtiö).

Edellä mainituille reunaehdoille perustuvan kokonaisuuden mahdollistamaa investointikykyä tulisi työssä mallintaa tarkoituksenmukaisten arviointien avulla.

Esimerkiksi voidaan arvioida, minkä suuruisen investointikyvyn mahdollistaisi tietyn kokoinen valtion ja kuntien kiinteistökehityskokonaisuus ja sen lisäksi muut mahdolliset tuotot. Tämä arviointi sisältäisi kiinteistökehitystuottojen lisäksi institutionaalisten sijoittajien maltillisin ehdoin tapahtuvan sijoituksen sekä tasoltaan kestävä radan käyttömaksut.

Arvioidusta kiinteistökehitys- ja muusta tuottopotentialista riippuen investointikyvyn suuruus voi vaihdella, ottaen kuitenkin huomioon se, että euromäärältään liian pientä investointia tai liian monimutkaista rahoitusrakennetta suhteessa investointikykyyn ei ole hyödyllistä toteuttaa.

Selvityshankkeen tavoitteena on luoda edellä esitellyistä näkökulmista käsitys investointikyvyn mittaluokasta päätöksenteon tukeksi hallitukselle sen tehdessä pitkän aikavälin linjaukset yhteysvälien rakentamisesta ja käynnistäessä niihin perustuvat neuvottelut mahdollisiin investointeihin osallistumisesta kuntien kanssa.

Tehtävät

Selvitystyössä hyödynnetään mm. LVM:n ja VM:n aiemmin tekemiä selvityksiä ja työ yhteen sovitetaan LVM:ssä jo käynnissä olevan selvitystyön ja VN TEAS-hankkeen kanssa.

Tehtävät jakautuvat seuraavaan kolmeen osakokonaisuuteen.

1. Valtion ja suurten kaupunkien kiinteistöjen kehitysmahdollisuudet

Investointien hallinnasta vastaava organisaation (esim. yhtiön) oma investointikyky todennäköisesti määrittyy pitkälti kiinteistövarallisuuden tuottojen perusteella. Tästä syystä on selvitettävä mm. seuraavat:

- valtion suoraan tai välillisesti omistamat kiinteistöt erityisesti pääkaupunkiseudulla, Tampereella, Turussa sekä itäisen suunnan raideyhteyden osalta Porvoossa ja Kouvolassa
- kaupunkien omistamat kiinteistöt
- kiinteistövarallisuuden kehittämis- ja hyödyntämismahdollisuudet (ml. aikataulu ja kehittämisestä aiheutuvat kustannukset)
- keinot, joilla kiinteistöjen kehittämishyötyä kanavoidaan ratahankkeiden kustannusten kattamiseen

2. Yhtiö- ja rahoitusmallit

Selvityksessä määritellään luonnos yhtiö- ja rahoitusmalliksi. Yhtiön investointikyky muodostuisi kiinteistökehityksestä saatavista tuotoista, muista mahdollisista tuotoista, käyttäjien maksuista, EU TEN-T tuesta sekä valtion ja kuntien suorista maksuista sekä mahdollisesti

institutionaalisten sijoittajien rahoitusosuudesta. Työssä selvitetään ja arvioidaan mm. seuraavia seikkoja:

- kiinteistökehittämisen osuus investointikustannusten kattamisesta
- käyttäjiltä perittävien maksujen osuus investoinnin kustannuksista
- muut mahdolliset sijoitustuotot
- valtion ja kuntien maksettavaksi jäävä osuus investoinnin kustannuksista
- yhtiörakenne ja hallintomalli
- mahdollisesti saatava EU:n tuki
- mahdollisuus institutionaalisten sijoittajien rahoitusosuudelle

3. Suurten ratahankkeiden (Suomi-rata/Helsinki-Tampere, Turun tunnin juna ja itäisen suunnan nopea raideyhteys) vaikutukset

Suurten ratahankkeiden kustannusten ja hyötyjen kattavaksi ymmärtämiseksi selvitetään mm. seuraavat:

- vaikutukset matkustajamääriin ja radan käytöstä perittävään maksukertymään
- vaikutukset tuottavuuteen
- vaikutukset kiinteistökehitysmahdollisuuksiin
- vaikutukset julkiseen talouteen
- vaikutukset liikenteen ja muiden sektorien päästöihin sekä ilmastomuutoksen hillintään

Selvityksen tulee antaa käsitys hankkeiden kokonaisvaikutuksista julkiseen talouteen, mukaan lukien vaikutukset valtion velkaan.

Tuotokset

Selvityshanke raportoi välituloksista säännöllisesti ohjausryhmälle.

Työn lopputuloksena valmistuu edellä kuvatuista tehtäväkokonaisuuksista selvitysraportti, joka tuottaa kokonaisnäkömyksen valtion ja kuntien määrittelyillä reunaehdoilla muodostuvasta investointikyvystä.

Organisointi

Ohjausryhmä

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen, valtiovarainministeriö, puheenjohtaja

Osastopäällikkö, ylijohtaja Juhapekka Ristola, liikenne- ja viestintäministeriö, varapuheenjohtaja

Pääjohtaja Kari Wihlman, Väylävirasto

Budjettineuvos Kati Jussila, valtiovarainministeriö

Budjettineuvos Riku Jylhäkangas, valtiovarainministeriö, hankejohtaja, sihteeri

Hankeryhmä

Budjettineuvos Riku Jylhäkangas, valtiovarainministeriö, hankejohtaja, puheenjohtaja

Yksikön johtaja Sanna Ruuskanen, liikenne- ja viestintäministeriö, varapuheenjohtaja

Hallitusneuvos, yksikön päällikkö Minna-Marja Jokinen, valtiovarainministeriö

Johtava asiantuntija Niko-Matti Ronikonmäki, liikenne- ja viestintäministeriö

Eriyisiasiantuntija Mikko Jääskeläinen, liikenne- ja viestintäministeriö
Johtaja Mauri Sahi, Senaatti-kiinteistöt / Senaatin Asema-alueet Oy

Toimialajohtaja Mirja Noukka, Väylävirasto

Toimialajohtaja Teppo Koivisto, Valtiokonttori

Finanssineuvos Urpo Hautala, valtiovarainministeriö, sihteeri

Ylitarkastaja Emmi Nykänen, liikenne- ja viestintäministeriö, sihteeri

Selvitystyössä kuullaan kaupunkien edustajia ja institutionaalisia sijoittajia.

Ryhmille voidaan määrätä teknisiä sihteereitä ohjausryhmän puheenjohtajan päätöksellä.

Hankeryhmää voidaan tarvittaessa täydentää tai muuttaa ohjausryhmän puheenjohtajan päätöksellä. Hankeryhmä voi tarvittaessa kutsua asiantuntijoita.

Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen työt tehdään virkatyönä ja erillisiä korvauksia ei makseta. Ulkopuolista asiantuntijapalvelua voidaan hankkia tarvittaessa, jolloin kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön toimintamenomomentilta.

Valtiovarainministeri
Matti Vanhanen

Liikenne- ja viestintäministeri
Timo Harakka

Jakelu

valtioneuvoston kanslia
valtiovarainministeriö
liikenne- ja viestintäministeriö
Senaatti-kiinteistöt / Senaatin Asema-alueet Oy
Valtiokonttori
Väylävirasto